

„Házunk tája – tájunk háza”

Magyarországi Tájházak Szövetsége

A 2002. szeptember 17-18-án Békésen megrendezett XIII. Népi Építészeti Tanácskozás résztvevői a békési tájház újra megnyitása örömteli pillanatait követően ajánlást fogadtak el egy szakmai-érdekképviseleti egyesület létrehozására, amely a több évtizedes hazai tájház mozgalom megújulását szolgálja.

Ez a gondolat nem volt előzmény nélküli. A hazai tájház-mozgalom az elmúlt évtizedben a közgyűjteményi-múzeumi szféra perifériájára szorult. A rendszer-változtatást követő tulajdonosváltások, a szűkös pénzforrások polarizálódása, a szakmai integráltság hiánya oda vezetett, hogy a több, mint 300 gyűjteményből álló hazai tájház-együttes egy meglehetősen leromlott – részben műemlék – épületegyüttessel, anyagiak hiányában kedvezőtlen körülmények között tárolt, nem megfelelően restaurált, sok esetben leltározatlan, több százezer darabból álló műtárgyállománnyal lépte át a 21. század küszöbét.

Az elhatározást tettek követték. A Békésen megválasztott szervező bizottság kidolgozta a Szövetség alapszabály-tervezetét és 2002. november 26-ra összehívta a Szövetség alakuló közgyűlését, ahol 67 résztvevő megalapította az egyesületet, amelynek székhelye az Aggteleki Nemzeti Park központjában, a 380 lelket számláló Jósvafő lett.

A Szövetség céljait alapszabályában a következőként fogalmazta meg:

„Tájház: a népi építészet szempontjából jelentős, esetleg népi műemlékeknek minősített épületekben berendezett lakásbelsőket (esetleg műhelyeket, kezdetlegesebb ipari létesítményeket) bemutató muzeális intézmény.

Az Egyesület célja:

1. A Magyarországon létező tájházakat működtető jogi- és természetes személyek érdekeinek képviselete és összehangolása. A tájházak megőrzésének, szakszerű helyreállításának, működtetésének, fenntartásának, fejlesztésének elősegítése, új tájházak létrehozásának szakmai támogatása, valamint részvétel a tájházakkal és gyűjteményeikkel kapcsolatos tudományos kutatásokban.
2. A tájházakat működtető szervezetek és személyek jó szakmai együttműködésének elősegítése, az ehhez szükséges információellátás és szakmai érdekképviselet biztosításával, továbbképzések, konferenciák szervezésével, szakmai fórumok működtetésével.
3. A magyarországi tájházak jellemzőit tartalmazó adatbázis létrehozása és rendszeres karbantartása, a tájházak létezésével és tevékenységével kapcsolatos információk folyamatos publikálása (honlap).

Az Egyesület céljainak megvalósítása érdekében nemzetközi jelleggel működik.”

A Szövetség céljai megvalósítása érdekében regionális szervezeteket hozott létre. Az elnökségi tagok mindegyike egy-egy régiót, ill. a határon túli területek (Felvidék, Partium, Vajdaság) és a nemzetiségi tájházak (szlovák, német, horvát) szakmai érdekképviseleti feladatait fogja össze.

Regionális találkozó a vajdasági Péterrén

A Szövetség évente egy-egy alkalommal országos találkozót és speciális szakmai tanfolyamokat (Tájházi Műhely) szervez a házak működését meghatározó

témákban, az adott szakterület avatott szakembereinek vezetésével (leltárkészítés és nyilvántartás, fa-szerkezetek állagmegóvása, védelme, pályázatkészítés, stb.).

Tájházi Műhely a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban

Évente egy alkalommal regionális találkozót szervez, és más-más helyszínen Országos Találkozót rendez. Ebben az évben ez a 30. évfordulóját ünneplő Szennán volt.

VI. Országos Találkozó – Szenna

A Szövetség évente négy alkalommal „*Tájházi hírlevél*” címmel információs füzetet jelentet meg (ennek elektronikus változata a www.museum.hu ill. a www.skanzen.hu/tajhaz honlapokon is olvasható), amelyben egy-egy színvonalas

tájház bemutatkozásától informatív szócikkeken át pályázati monitorozásig témák széles választékát kínálja.

A tájház-mozgalom elismertségének fokozása érdekében meghirdette az „Év tájháza” elismerő cím pályázatát, amellyel részben a szakmai színvonal zsinórmértékét szeretné beállítani, részben egy-egy valóban színvonalas tájházra kívánja irányítani a figyelmet.

Egy egységes jelrendszer kidolgozásával és országos megjelenítésével segíteni szeretné a tájházak fellelhetőségét, gyors megtalálását. Ennek kidolgozásához és megvalósításához pályázati forrásokat kíván igénybe venni.

Szoros kapcsolatot tart fenn a tájházakat hatáskörükön belülinek tekintő minisztériumokkal (Oktatási és Kulturális Minisztérium, Önkormányzati Minisztérium), múzeumi szervezetekkel (Megyei Múzeumi Igazgatóságok, Néprajzi Múzeum, Mezőgazdasági Múzeum) és szakfelügyeleti szervezetekkel (Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal), a terület- és vidékfejlesztési szervezetekkel.

A tájházak hagyományos kereteiket egyre jobban szétfeszítve a helytörténet, a szülőföld szeretete, a lokálpatriotizmus, a helyi közösségformálás gyújtó-pontjaivá, esetenként vendégforgalmi attrakciókká váltak. A most megalakult Szövetség egyik fontos feladata kell, hogy legyen e funkcióváltási folyamatban a színvonalas értékmegőrzés, a valós alapokon nyugvó hagyományápolás szellemi és tárgyi feltételeinek következetes biztosítása, a szakszerűség követelményeinek érvényesítése.

Szablyár Péter

